

Ekrem SAKIĆ, prof.

NEKROPOLA STEĆAKA MRAMORJE U POŽARNICI (TUZLA)

Abstrakt: *Cilj ovog rada je detaljnije prezentovanje nedovoljno poznate nekropole stećaka na lokalitetu Mramorje u Požarnici (Tuzla). Izradi rada prethodilo je terensko istraživanje navedenog lokaliteta. Na postojanje nekropole stećaka na ovom lokalitetu upućivao je sam naziv parcele „Mramorje“ (poznato je da se stećci u narodu nazivaju „Mramorovi“, a nekropole stećaka „Mramorje“) kao i naziv susjedne parcele „Stara Kuća“. Sve je upućivalo na to da se na ovom prostoru odvijao intenzivan život u srednjem vijeku, te da pored naziva srednjovjekovnih toponima (Mramorje i Stara Kuća), postoje i materijalni tragovi prošlosti tj. stećci. Posjeta lokalitetu Mramorje u Požarnici (terensko istraživanje) je izvršena 22.8.2017. godine, u sastavu: Ekrem Sakić, prof. Historije-istraživač, Nuraga Selimović-vodič, Nermin Hodžić-kamerman kalesijske Neon televizije. Tom prilikom je ustanovljeno postojanje do sada neregistrovane nekropole na kojoj se nalazi pet stećaka. Stećci su fotografisani, uzeti su osnovni podaci o svakom stećku, te je napravljen i video zapis. Rezultati tog istraživanja objavljeni su u ovom radu.*

Ključne riječi: *Mramorje, stećci, Požarnica, Stara Kuća.*

GEOGRAFSKI POLOŽAJ LOKALITETA MRAMORJE

Lokalitet Mramorje u Požarnici nalazi se u blizini administrativne granice dviju općina: Kalesije (KO Kikači) i Tuzle (KO Požarnica), tačnije na brdu između zaseoka Kikača-Babine Luke i zaseoka Požarnice-Jovanovića. Ovaj lokalitet pripada teritoriji općine Tuzla, odnosno KO Požarnica. U katastarskim knjigama KO Požarnice parcela je upisana pod nazivom Mramorje i pod brojem 1187. Površina ove parcele je 7614m². Parcela je smještena na uzvišenju sa kojeg nastaju dva sliva, a to su: sliv rijeke Gribaje i sliv Dolovskog Potoka. U neposrednoj blizini ove lokacije nalazi se i lokalitet koji nosi naziv Stara Kuća, što upućuje na zaključak da je na istom bilo srednjovijekovno naselje, a to opet objašnjava nastanak i formiranje nekropole stećaka na lokalitetu Mramorje.

Ovaj lokalitet do sada nije poznat u nauci i stručnoj literaturi. Ipak, osamdesetih godina XX. stoljeća zaveden je u dokumentaciji Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzla.

Osnovni podaci o ovom lokalitetu su dati u odgovarajućem elaboratu Zavoda.¹ Poznato je da u blizini ovog lokaliteta ima još starina. U zaseoku Ivkovići nalazi se jedan stećak a u blizini na lokalitetu Grobići zna se za neko staro groblje na Carskoj bašči.

Ovaj lokalitet je označen i na topografskoj karti 1:25.000 pod nazivom Mramorje.

Pored lokaliteta Mramorje (k.č. 1187, 1186, 1185, 1184 i 1183) u okolini se nalaze zemljišta Bozilj i Boziljska strana.

Prilog 1. Položaj nekropole Mramorje u Požarnici

---

¹ Elaborat Kulturno-istorijsko i prirodno naslijeđe - opština Tuzla, Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa Tuzla, Tuzla 1988., 406.

OPIS NEKROPOLE MRAMORJE U POŽARNICI

Teren na kome se nalazi nekropola stećaka je zarastao u travu, ostruge i bagremove drveća, pošto se u zadnjem ratu (1992-95.) nalazio na liniji razgraničenja, teren je miniran o čemu svjedoče dvije table upozorenja na opasnost od mina, a koje se nalaze na ovom lokalitetu. Nekropola se sastoji od pet stećaka, od čega su dva sanduka, dva sljemenjaka i jedan stub (kod stuba stela). Poredani su grebenom brda, pravolinijski jedan iza drugog, u pravcu zapad-istok, a u istom pravcu su orijentisani i svi stećci na ovoj nekropoli. Prvi u nizu je stećak u obliku sanduka, zatim slijede dva sljemenjaka, potom još jedan sanduk, dok je zadnji u nizu stećak u obliku stuba.

KATALOG STEĆAKA NEKROPOLE MRAMORJE

Stećak broj 1 - sanduk

Ovaj stećak spada u kategoriju položenih stećaka tzv. sanduka sa postoljem (stećak i postolje su jedna cjelina). Na stećku nisu vidljivi ukrasni motivi niti natpisi, izgrađen je od dobrog materijala i dobro je očuvan, manjim dijeelom je utonuo u zemlju, orijentisan je u pravcu zapad-istok. Dimenzije stećka bez postolja su: 170 cm x 65 cm x 40 cm. Dimenzije postolja stećka su: 200 cm x 95 cm x 20 cm.

Stećak broj 2 - sljemenjak

Radi se o sljemenjaku sa postoljem, na stećku nisu vidljivi ukrasni motivi niti natpisi, orijentisan je u pravcu zapad-istok, njegove bočne strane se šire od postolja prema krovnim ploham. Dimenzije stećka ispod krovnih ploha su: 190 cm x 86 cm, dok su dimenzije iznad postolja 190 cm x 75 cm. Ukupna visina stećka (rašunajući vrh sljemena) je 66 cm. Dimenzije krovnih ploha stećka su: 190 cm x 44 cm. Dimenzije postolja stećka su 220 cm x 100 cm x 20 cm.

Stećak broj 3 - sljemenjak

Radi se o sljemenjaku sa postoljem, orijentisan u pravcu zapad-istok, ni na ovom stećku nisu uočeni ukrasni motivi niti natpisi. Dimenzijama je identičan stećku broj 2 i nalazi se u njegovoj neposrednoj blizini. Njegove bočne strane se od krovnih ploha sužavaju prema postolju. Ovaj stećak je dobrim dijelom oštećen.

Stećak broj 4 - sanduk

Sanduk sa postoljem (sanduk i postolje su jedna cjelina), izgrađen od postojanog materijala i dobro očuvan, nisu vidljiva oštećenja, stećak nije ukrašen motivima niti natpisima, orijentisan je u pravcu zapad-istok. Dimenzije stećka bez postolja su: 175 cm x 85 cm x 50 cm.

Dimenzije postolja stećka su: 205 cm x 115 cm x 20 cm.

Stećak broj 5 - stub

Stub (stela) koji se od postolja širi i završava u obliku krova na jednu vodu. Stećak je pomjeren tj. prevrnut tako da su vidljive tri strane i postolje, kraj stećka se nalazi udubljenje u zemlji tj. rov iz rata 1992-95. godina (stećak je služio kao grudobran u ovom ratu). Stećak je ukrašen stilizovanim nišama tj. udubljenjima na sve tri vidljive strane (vjerojatno je i četvrta strana na koju je oboren stećak ukrašena udubljenjem-nišom). Na prednjoj čeonj strani stećka nalazi se motiv polumjeseca sa vrhovima okrenutim prema nebu, rađen je tehnikom reljefnog ispupčenja (motiv mjeseca je oštećen, nepoznato je ima li motiva na suprotnoj strani koja leži na tlu). Na bočnim stranama osim stilizovanih niša, koje su rađene thnikom reljefnog udubljenja, nema drugih ukrasnih motiva. Dimenzije stećka iznad postolja su: 70 cm x 35 cm, dok su ispod krovne plohe 85 cm x 35 cm. Visina stećka je 115 cm na lijevoj strani, dok je na desnoj strani 100 cm. Dimenzije postolja stećka su: 85 cm x 40 cm x 55 cm.

ZAKLJUČAK

Na lokalitetu Mramorje u Požarnici nalazi se nekropola koju čine ukupno pet stećaka: dva sanduka, dva sljemenjaka i jedan stub. Ukrašen je jedino stećak u obliku stuba, na ovom stećku su sve četiri strane ukrašene udubljenjima (nišama). Niše su rađene tehnikom reljefnog udubljenja, dok se samo sa prednje strane nalazi motiv polumjeseca (oštećen, rađen tehnikom reljefnog ispupčenja). Svi stećci na ovom lokalitetu su građeni od postojanog materijala i dobro su očuvani, izuzev stećka sljemenjaka (stećak broj 3) koji je pretrpio znatno oštećenje.

Posebnost lokaliteta i nekropole Mramorje se ogleda u tome što se tu nalaze gotovo svi oblici stećaka (sanduk, sljemenjak i stub) kao i to da su svi stećci sa postoljem koji zajedno čine jednu cjelinu. Stećci na ovom lokalitetu su poredani grebenom brda jedan iza drugog u pravcu zapad-istok, a i orijentisani su u istom pravcu. Svi stećci na ovom lokalitetu se nalaze na izvornoj lokaciji tj. nisu pomijerani osim stuba tj. stećka broj 5 koji je pomjeren tj. prevrnut.

